

FREDAGSKOMMENTAR

EVA-KRISTIN URESTAD PEDERSEN

Eva-Kristin Urestad Pedersen (f. 1981) er fra Kristiansand, men bor og jobber i Roma, Italia. Hun har en mastergrad i migrasjonshistorie og har i flere år skrevet for tidsskriftet Minerva.

I Langtvekkistan

Befolkningen i den østlige delen av det tidligere Sovjetunionen karakteriseres først og fremst av en grenseløs, dyptgripende gjestfrihet. Du merker det i hver gest, i måten de bryter brødet eller skjenker den uunngåelige teen på.

De siste månedene har jeg tilbrakt en del tid i den østlige delen av det tidligere Sovjetunionen, først i Aserbajdsjan, siden i Tadsjikistan. Inntrykkene er mange, men klart for meg står kanskje dette: det er en del av verden som vi har blitt altfor vant til å ignorere. Vi har avskåret den fra vårt daglige verdensbilde, og regionen som helhet er blitt Langtvekkistan i vår mentale forestillingsverden.

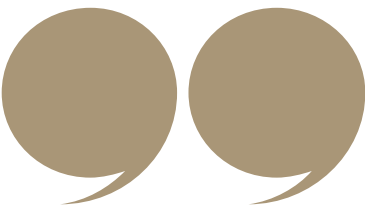
Det er, historisk sett, intet nytt fenomen. Kaukasus og Sentral-Asia er preget av stor språklig og etnisk variasjon og mange av folkegruppene som hører hjemme der, har lang tradisjon for å motsette seg ulike statsmakters forsøk på å kontrollere dem. Dette har resultert i en rekke overgrep, inkludert deporteringer og folkemord. Det er tale om brutale historiske episoder, som imidlertid stort sett har fått gå i glemmeboken fordi regionen er gjenstand for så lite oppmerksomhet.

Til tross for slike dystre minner, karakteriseres befolkningen først og fremst av en grenseløs, dyptgripende gjestfrihet. Du merker det i hver gest, i måten de bryter brødet eller skjenker den uunngåelige teen på. Det gjøres med en varme og en intensitet som jeg aldri har kommet over andre steder, en dyp medmenneskelighet som kanskje har fått overleve nettopp fordi så mange av disse samfunnene har vært så isolert.

Men nå er noe i ferd med å skje som kanskje vil bringe denne isolasjonen til ende. Hele området fra det sørlige Kaukasus til Kinas vestlige grense er på grunn av sin strategiske plassering en slagmark for politisk dominans og innflytelse mellom Russland og Vesten, både USA og Europa. Den nylige ukrainske avgjørelsen om ikke å signere en handels- og samarbeidsavtale med EU, er kun ett

Sett fra innbyggernes side er det nok fremdeles mange som er villige til å gi avkall på personlige friheter i bytte mot relativ stabilitet, skriver artikkelforfatteren. Bildet viser innbyggere i Aserbajdsjans hovedstad Baku som feirer gjenvalget av president Ilham Aliyev i oktober. FOTO: SCANPIX

Det viktigste vi kan gjøre for å fremskyn- de den prosessen, er å forkaste våre forestillinger om Langtvekkistan til fordel for reell kunnskap om en fascinerende region.

eksempel på et politisk spill som nok vil dominere det geopolitiske bildet i regionen i årene som kommer. Det store spørsmålsteget er hvorvidt denne oppmerksomheten vil føre til politiske endringer, også innad i de ulike landene.

Forandring er påkrevet av mange grunner. Tadsjikistan er det fattigste landet i Sentral-Asia, og et av de fattigste i verden. Landet huser riktignok verdens åttende største vannreservoar, men dessverre er veien mot utnyttelse av rikdommen brolagt med en rekke politiske hindre. Nabolandene er skeptiske til foreslåtte utbyggingsprosjekter fordi disse vil øke Tadsjikistans relative makt. Mange land, inkludert Norge, hadde kunnet bidra med bistand og kompetanse, men man blokkeres

av en massiv korrupsjonskultur.

Aserbajdsjan på sin side har relativt gode oljeinntekter, rundt hovedstaden Baku står nikkepumpene på rad og rekke. Fordelingen av velstanden er det imidlertid så som så med, noe som er åpenbart så snart du beveger deg bort fra hovedstadens avenyer. Aserbajdsjan er også hjemsted for en av verdens glemte konflikter: striden med Armenia om landområdet Nagorno-Karabakh. Krigen de to landene imellom tok slutt på midten av 90-tallet, men man har enda ikke klart å finne noen varig politisk løsning. Og befolkningen? De bor fortsatt i flyktningeleire på aserbajdsjansk side.

Den nye oppmerksomheten fra verdenssamfunnets side bunner ikke

bare i handelsinteresser. Spesielt i kampen mot religiøs ekstremisme spiller regionen en nøkkelrolle. Islam er den dominerende religionen, men dette er i sammenlikning svært liberale samfunn der arven fra Sovjet-tiden er like kulturelt fremtredende som religiøse strømninger. Religiøs ekstremisme oppfattes da også som trussel blant folk flest. Spesielt i Tadsjikistan uttrykte mange av dem jeg snakket med regelrett frykt for Taliban, især med tanke på en amerikansk tilbaketrekning fra Afghanistan.

Politisk stabilitet er et nøkkelord i denne sammenhengen. Det siste man ønsker seg fra verdenssamfunnets side er et politisk maktvakuum i disse landene. Stabilitet sørger styresmaktene for, politisk preges hele regionen av autoritære presidenter som bruker de fleste midler i maktrepertoaret til å kue opposisjonelle røster. Og heri ligger det selvsagt et politisk paradoks som vi kjenner igjen fra den kalde krigen, spesielt i Latin-Amerika. Politisk frihet, eller politisk stabilitet?

Sett fra innbyggernes side er det nok fremdeles mange som er villige til å gi avkall på personlige friheter i bytte mot relativ stabilitet. Manges hverdag preges av frykt og usikkerhet, og da søker mennesket mot det kjente og trygge. Frykt unnskylder ikke myndighetenes maktmisbruk, men når langt i å forklare hvorfor så mange mennesker støtter opp om sine respektive regimer.

En oppmyking av de politiske systemer tror jeg avhenger av at menneskers basisbehov dekkes. Politisk utvikling vil følge i kjølevannet. Det viktigste vi kan gjøre for å fremskynde den prosessen, er å forkaste våre forestillinger om Langtvekkistan til fordel for reell kunnskap om en fascinerende region, bebodd av mennesker som har vært gjenstand for altfor mange overgrep i årenes løp. De fortjener vår oppmerksomhet.